

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการรับรู้ต่างกัน แต่แม้ปัจจัยและองค์ประกอบทางด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาระดับความสามารถ และการรับรู้ของมนุษย์ให้เพิ่มขึ้นได้นั้น ก็คือการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นที่ไปในทางที่ดีขึ้น การศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสมนั้น ควรจะเป็นการศึกษาที่ตรงกับความต้องการและความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพราะหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ผู้เรียนจะต้องใช้ความรู้จากที่ได้ศึกษา มาประกอบอาชีพตามที่ตนถนัดและต้องการ ในสังคมประชาธิปไตย มนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกอาชีพ และอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้วนั้นจะมีอิทธิพลต่อผู้เลือกตลอดชีวิต ถ้าบุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพนั้น แต่ถ้าเลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสมจะไม่สามารถสนองความต้องการของตนเอง ได้อย่างเต็มที่และมีแนวโน้มที่จะประสบความล้มเหลวและปรับตัวไม่ได้ในอาชีพนั้น (การแนะแนวอาชีพ , 2539, หน้า 33) ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อ เมื่อเป็นนักศึกษาเพราะเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสนใจ ความถนัด และการมีประสบการณ์ในการฝึกอาชีพระหว่างศึกษา

เพื่อให้การศึกษาของประเทศเป็นไปอย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพสามารถที่จะผลิตบุคลากรออกไปประกอบอาชีพตามที่ได้ศึกษามาอย่างสมบูรณ์แบบ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีความรักในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ซึ่งบุคคลนั้นก็คือนคร ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คุณภาพของผู้เรียนสูงขึ้น ครูที่มีคุณภาพจะมีส่วนผลักดันให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองอย่างครบถ้วนและเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นการวางพื้นฐานเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปสู่ความเป็นสากล สาเหตุส่วนหนึ่งนี้อาจทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพไม่ได้ตามมาตรฐาน ก็คือมีระบบการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสมและไม่มีความตั้งใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในด้านการผลิตผู้ที่ออกมาประกอบวิชาชีพครู เมื่อเทียบกับสาขาวิชาอื่นพบว่ายังไม่สามารถจูงใจให้คนคิดค้นเข้ามาเรียนครู และประกอบวิชาชีพครูได้มากนัก โดยพิจารณาจากผลคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอดีตที่สอบเข้าคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีคะแนนค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับคณะอื่นในปีการศึกษาเดียวกัน (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เตรียมความพร้อมของผู้บริหารการศึกษาในเขตระดับพื้นที่การศึกษา, 2544 หน้า 72)

สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญ ก็คือสถาบันที่มี คณะศึกษาศาสตร์ หรือคณะครุศาสตร์อยู่ในสังกัด มหาวิทยาลัยรัฐเกือบทุกแห่ง จะมีคณะที่ทำการผลิตครูโดยตรงอยู่ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีคณะศึกษาศาสตร์ นอกจากนี้ก็ยังมีสถาบันอุดมศึกษาอื่นอีกมากมายที่มีคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ เช่น สถาบันราชภัฏ วิทยาลัยพลศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เป็นต้น

คณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในหมวดวิชาศึกษาศาสตร์โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ จัดการสอนในระดับปริญญาตรี และจัดการสอนในระดับหลังปริญญา เช่นประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือชั้นมหาบัณฑิต

ในด้านการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อความรู้ทางศึกษาศาสตร์นั้น คณะจะส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาทำการวิจัยในเรื่องราวที่สนใจหรือมีความถนัด เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่หรือขยายความรู้เดิมให้กว้างขวางออกไปอันจะเป็นประโยชน์ในด้านปรับปรุงการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในข้อถัดมาคือ ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาชุมชนในด้านการศึกษานั้น เป็นการมุ่งหมายขยายการศึกษาออกไปสู่บุคคลภายนอก เช่น ส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียน ส่งเสริมการศึกษาแก่คนกลุ่มน้อย จัดอบรมครูประจำการ เผยแพร่ความรู้ทางการศึกษา จัดหน่วยการสอนและการแนะนำเคลื่อนที่ จัดปรับปรุงโรงเรียนในศูนย์ปฏิบัติการของคณะ

ประการสุดท้ายที่จัดและดำเนินการก็คือการจัดให้มีโรงเรียนสาธิตนั้น คณะมีความเชื่อว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องมีการปฏิบัติการก่อนออกทำงาน ฉะนั้น จึงต้องจัดให้นักศึกษาได้รับการฝึกฝนและมีประสบการณ์เสียก่อน โรงเรียนสาธิตจะเป็นแหล่งที่จะให้ประสบการณ์ก่อนการฝึกสอนแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้โรงเรียนสาธิตยังจะเป็นแหล่งบริการทางด้านวิชาการ สำหรับค้นคว้าหาความรู้ในด้านการเรียนการสอน การจัดและปรับปรุงหลักสูตร การค้นคว้าทางจิตวิทยา ฯลฯ เป็นที่สาธิตการสอนหรือสาธิตการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา และประการสุดท้ายให้การศึกษาแก่นักเรียนในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา

ในด้านการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี นั้น มีการจัดการศึกษา 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และหลักสูตรปริญญาตรี ต่อเนื่อง หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี จัดสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยกำหนดหน่วยกิตไว้ไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่องจัดสำหรับนักศึกษาที่มีวุฒินุปริญญาหรือเทียบเท่า เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นปีที่ 3 โดยกำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 86 หน่วยกิต ในรายงานประจำปีของคณะศึกษาศาสตร์ พบว่า จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาสมัครสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหลักสูตรการ

ศึกษาต่อเนื่อง มีจำนวนค่อนข้างมากอยู่ทุกปี แม้ว่าจำนวนผู้สมัครจะลดลงไปบ้าง กล่าวคือคือปี 2542 จำนวนผู้สมัคร 2,465 คน และปี 2543 จำนวน 2,191 คน ปี 2544 จำนวน 1,960 คน แต่จะรับได้เพียงปีละประมาณ 180 คนเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อทางด้านวิชาชีพครูยังมีเป็นจำนวนมาก สาขาวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครเรียนหลักสูตรต่อเนื่องได้แก่ เกษตรกรรม บริหารธุรกิจ คหกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรมศึกษา และสุขศึกษาผู้สมัครสอบส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และสมัครเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาเดิม โดยมีคุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชาคือผู้สมัครสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จะต้องมียุติอนุปริญญา หรือ ปวส. หรือ ปวท. วิชาเอกแขนงใด แขนงหนึ่งของสาขาบริหารธุรกิจส่วนผู้สมัครสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ จะต้องมียุติอนุปริญญา หรือ ป.กศ.สูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ หรือ ปวส. สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ หรือผ้าและการแต่งกาย หรือพัฒนาการครอบครัว และการเลี้ยงดูแลเด็ก หรืองานประดิษฐ์ หรือคหกรรมธุรกิจ หรือคหกรรมศาสตร์ทั่วไป ผู้สมัครสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา จะต้องมียุติอนุปริญญา หรือ ป.กศ.สูง สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ทุกสาขา ปวส. หรือ ปวท. ทางช่างอุตสาหกรรมทุกสาขา และสาขาวิชาทางสถาปัตยกรรมทุกสาขา กล่าวคือจบทาง คหกรรมก็เลือกสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ จบทางบริหารธุรกิจก็เลือกเรียนสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจจะมีบ้างที่ไปเลือกสาขาวิชาสุขศึกษา เนื่องจากสาขาวิชานี้ไม่ได้กำหนดวุฒิการศึกษาเฉพาะทางเอาไว้

จากสภาพปัจจุบันพบว่า นักศึกษาครูจบมาแล้วไม่มีตำแหน่งงาน รองรับไม่ได้ประกอบอาชีพครูตามที่ตั้งใจไว้ ทำให้ต้องว่างงานเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะจบมาจากสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงก็ตาม จากรายงานการประชุม สัมมนาเพื่อพิจารณารายงานการวิจัยเรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู (2543) ได้กล่าวถึงปัญหาวิชาชีพครูในประเทศไทยว่ามีการผลิตครูเกินความต้องการเป็นจำนวนมาก กล่าวคือในแต่ละปีจะผลิตครูได้ประมาณ 30,000 คน แต่มีความต้องการใช้ครูเพียงไม่กี่พันคน ทำให้ผู้สำเร็จ วิชาชีพครูเพียง 1 ใน 10 คน มีงานทำ ทั้งนี้เนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้ครู มีการคาดกันว่า ในอีก 5 ปีข้างหน้า จะมีนักศึกษาครูที่เรียนจบว่างงานถึง 100,000 คน แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีนักศึกษาสมัครเข้าเรียนในวิชาชีพนี้ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นผู้หนึ่งที่ ไม่ได้เรียนทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ก็สนใจ ในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง เพราะนักศึกษาที่จบออกมาจะได้รับวุฒิทางการศึกษาและส่วนใหญ่จะต้องไปประกอบอาชีพครู ซึ่งในปัจจุบันผู้ศึกษาได้ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง รวมไปถึงได้ศึกษาถึงตัวเลขจำนวนการว่างงานของนักศึกษาครูดังกล่าว จึงทำให้สนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้ง 5 สาขาวิชาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักศึกษาที่สอบผ่านข้อเขียนและเข้าสอบสัมภาษณ์ในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 207 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้งมุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้านความคาดหวังในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความถนัดและเหตุผลส่วนตัว และด้านเกียรติยศชื่อเสียงของวิชาชีพ

สมมุติฐานการวิจัย

-

ข้อตกลงเบื้องต้น

-

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่สอบผ่านข้อเขียนและเข้าสอบสัมภาษณ์ในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการเลือกเรียนวิชาชีพปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ ความคาดหวังในวิชาชีพ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ สังคมและเศรษฐกิจ ความถนัดและเหตุผลส่วนตัว และ เกียรติยศชื่อเสียงของวิชาชีพ

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี หมายถึง หลักสูตรปริญญาตรีที่จัดไว้สำหรับ นักศึกษาที่มีวุฒินุปริญญาหรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อ ในระดับชั้นปีที่ 3 โดยกำหนดหน่วยกิต ไร่ไม่น้อยกว่า 86 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 2 ปีครึ่ง

การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจของผู้ที่มีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และเลือกเรียนวิชาชีพในสาขา เกษตรกรรม บริหารธุรกิจ คหกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรมศึกษา และสุขศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พร้อมทั้งนำข้อมูลบางส่วนมาประกอบการพิจารณาในการให้คำปรึกษาแนะแนวการศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ที่สนใจต่อไป